

УДК 336:33.012.61 – 022.51

О. В. Калмиков,
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, аудиту та контролінгу,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

МЕТОДИ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. V. Kalmykov,
Ph. D. in Economics, associate professor Accounting, Audit and Controlling,
SHEE "Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhorii Skovoroda"

METHODS OF SMALL BUSINESSES FINANCIAL SECURITY ASSESSMENT

Стаття присвячена методичним підходам до оцінки рівнів фінансової безпеки малих підприємств (далі МП). В ній фінансова безпека МП розглядається як такий його фінансовий стан, що характеризується збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, важелів, які використовуються малим підприємством, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю фінансової політики малого підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів та гарантувати ефективний і сталий його розвиток. В статті представлено різні методи оцінки рівня загроз фінансовій безпеці МП, що запропоновані науковцями, а також ті методи, що використовуються підприємцями при аналізі фінбезпеки МП. Описано шляхи і способи оцінки рівня фінбезпеки із зазначенням недоліків та переваг того чи іншого підходу. Презентовано структурно-логічну схему проведення стратегічного аналізу МП, що відрізняється комплексністю.

The article is devoted to methodological approaches to assessment of the levels of financial security of small businesses (later SB). The financial security of SB deemed as financial condition, which is characterized in it by balance and quality of the set of financial tools, instruments used by small businesses, resistance to internal and external threats, the ability of financial policy of small enterprises to ensure the implementation of its financial interests, missions and objectives by sufficient financial resources and guarantee its efficient and sustainable development. The paper presents various methods of assessing the level of financial threats to security of SB, proposed by scientists, as well as the methods used by entrepreneurs in the analysis of SB financial security. Described ways and means of assessing the level of financial security indicating the advantages and disadvantages of the approaches. Presented structural and logical scheme of SB strategic analysis differing by complexity.

Ключові слова: фінансова безпека, малі підприємства, методичні підходи, оцінка рівня фінбезпеки.

Key words: financial security, small businesses, methodological approaches, assessment of the level of financial security.

Постановка проблеми. Фінансові відносини малих підприємств будуються на певних принципах, пов'язаних з комерційною діяльністю, зокрема матеріальною зацікавленістю і відповідальністю, господарської самостійності, самофінансування, забезпечення фінансових резервів та інших фондів, пов'язаних із ризиками ведення підприємницької діяльності [3].

У сучасних умовах ринкової конкурентної економіки для підтримання належного рівня конкурентоспроможності малого підприємства необхідно забезпечувати не тільки його прибутки, а й зростання ринкової вартості.

Реалізація фінансових інтересів тісно пов'язана із забезпеченням фінансової безпеки підприємства. Тому захист власних фінансових інтересів малого підприємства виступає провідною складовою забезпечення належного стану його фінансової безпеки.

Забезпечення фінансової безпеки підприємства розглядають як процес запобігання від збитків в умовах негативних впливів внутрішніх і зовнішніх чинників на різні аспекти комерційної діяльності. Протидія запобігання збиткам є ефективним результатом комерційної діяльності малих підприємств щодо забезпечення їх прибутковості і стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. С.Н. Ілляшенко детально розкриває складові економічної безпеки підприємства та описує різні підходи до оцінки структурних компонентів цього виду безпеки [4]. В дослідженні В.В. Назарова вивчалися питання формування механізму стійкості підприємств малого бізнесу [6]. Механізм формування та забезпечення економічної безпеки підприємств міститься у дослідженні Р.В. Покотиленко [8]. Проблеми фінбезпеки як в економіці, так і підприємстві, малому підприємстві зокрема, піднімаються і вирішуються в монографічному дослідженні В.В. Вітлінського та Г.Т. Великоіваненко, яке висвітлює деякі аспекти резикології [1]. Про вплив змін спрощеної системи оподаткування на фінансову безпеку МП йдеться у розвідках Л.П. Коваль [5].

Проте проблемами методів оцінки рівня фінансової безпеки на рівні малих і середніх підприємств комплексно не займаються.

Акценти в дослідженнях зосереджено, здебільшого, на антикризовому управлінні підприємствами, проте воно стає необхідним лише у випадку, коли підприємство потрапляє у стан фінансової кризи, тобто фінансової небезпеки, банкрутства. Для того щоб не доводити до такого стану, необхідний на постійній основі функціонуючий механізм управління фінансовою безпекою підприємства і оптимальні методи її оцінки. Розробка цих методів має важливе практичне значення, пов'язане з необхідністю щоденного знання про його власний фінансовий стан. Не меншу значущість набуває оцінка рівня фінансової безпеки МП при отриманні кредитів від комерційних банків.

Проте в існуючих методичних підходах до оцінки рівнів фінансової безпеки МП не враховуються взаємозалежності між фінансовою безпекою і загрозами, не приділяється належна увага прогнозуванню майбутнього, що негативно впливає як функціонування МП, так і його перспективний розвиток. Тому аналіз методів оцінки рівня фінансової безпеки МП, встановлення їх переваг, недоліків та способів їх усунення є важливою методичною проблемою для діяльності МП, розв'язання якої значно підвищить їх фінансовий стан, а відтак фінансову безпеку і ефективність розвитку.

Отже **мета статті:** проаналізувати методи оцінки рівня фінбезпеки МП та представити методичний підхід до стратегічного аналізу рівня їхньої фінбезпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека підприємства, як ми вважаємо, це такий економічний стан, який можна характеризувати внутрішньою збалансованістю і стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, здатністю забезпечувати на основі реалізації власних економічних інтересів свій сталий і ефективний розвиток. Наявність у складі економічної безпеки підприємства фінансової безпеки має суттєве значення.

За умови низького рівня фінансової безпеки на перший план виступає антикризове управління фінансовою діяльністю малого підприємства. Тому розробка й реалізація попереджальних заходів у процесі антикризового управління є основою забезпечення фінансової стійкості на малому підприємстві. Метою управління

фінансовою безпекою та антикризового управління є повернення підприємства до звичайного стану фінансової діяльності, при цьому об'єктом антикризового управління є кризовий фінансовий стан підприємства, а об'єктом управління фінансовою безпекою – сукупність загроз, які впливають на нього.

Для цих видів управління інструменти є різними: при антикризовому управлінні – реструктуризація, реінжиніринг, санація; при управлінні фінансовою безпекою – методи стратегічного і поточного планування й управління.

Система управління фінансовою безпекою підприємства мстить нормативно-правове, організаційно-методичне, програмно-технічне, інформаційно-аналітичне, фінансове забезпечення. При розробці загального бюджету підприємства слід враховувати фінансові потреби на організацію фінансової безпеки підприємства, методологічною проблемою є з'ясування взаємозв'язку категорій "фінансовий ризик" і "загроза фінансовій безпеці". Ризик щодо загрози є первинною категорією, а загроза – вторинною, загроза – це виявлений ризик. Фінансовий ризик виступає, передусім, як можлива небезпека невдачі дій, що застосовуються до формування фінансової безпеки підприємства.

Відтак, головною метою управління фінансовими ризиками має бути забезпечення фінансової безпеки підприємства в процесі його функціонування й розвитку та запобігання зменшенню його ринкової вартості.

Для виявлення й оцінки рівня загроз фінансовій безпеці підприємства найоптимальнішими є такі методи аналізу, як: PEST-аналіз, SWOT-аналіз, метод розробки сценаріїв розвитку подій [2].

На нашу думку, визначення рівня фінансової безпеки підприємства доцільно здійснювати на основі класифікації ризиків комерційної діяльності, запропонованої В.В. Назаровим і Н.Ю. Подольчак. Це такі зони ризиків: неризикова зона; зона припустимого ризику (ризик утрати розрахункового прибутку); зона критичного ризику (ризик утрати розрахункової виручки); зона катастрофічного ризику (ризик втрати усього майна, тобто банкрутство) [6; 7]. Тоді, відповідно до цього підходу, можна виділити чотири рівні фінансової безпеки підприємства: нормальний рівень (для забезпечення фінансової безпеки достатньо власних фінансових коштів); нестабільний рівень (для забезпечення фінансової безпеки підприємству потрібні крім власних фінансових коштів ще й залучені); критичний рівень (для забезпечення фінансової безпеки підприємству недостатньо власних і залучених фінансових коштів); кризовий рівень (підприємство визнане банкрутом).

Здійснений аналіз існуючих методів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства дозволив виявити основні підходи, проблеми, пов'язані з певними недоліками запропонованих підходів, та перспективи розвитку цієї проблеми.

У науковій літературі [6] наводяться стандартні значення деяких показників ефективності використання фінансових активів. Їх можна використовувати як порогові значення при оцінці рівня фінансової безпеки підприємства в ринкових умовах (табл. 1).

Таблиця 1.

Світові стандартні значення деяких показників збільшення фінансових активів

Країна	коефіцієнт оборотності основних засобів	Коефіцієнт оборотності запасів	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
США	3,7	8,1	9,1
Англія	3,2	9,1	9,1
Країни ЄС	4,5	6,3	4,2
Японія	3,5	5,2	5,0
Середнє значення	3,7	7,2	6,9

Ресурсно-функціональний підхід до визначення рівня фінансової безпеки включає такі методи: а) вимір стану фінансової безпеки на основі оцінки рівня використання фінансових ресурсів за спеціальними критеріями: власні фінансові ресурси і позикові фінансові ресурси; б) оцінка рівня виконання функцій – забезпечення високої фінансової ефективності діяльності підприємства, його фінансової стабільності й незалежності [4].

Такий підхід є дуже широким, оскільки за таких умов, забезпечення фінансової безпеки МП може, по-перше, ототожнюватися з усією діяльністю підприємства і, по-друге, зводиться до оцінки використання його ресурсів.

Зв'язок фінансової безпеки підприємства із фінансовим забезпеченням означає гарантування: власним основним капіталом, власними обіговими коштами (власним обіговим капіталом), кредитами і позиками (під власні гарантії чи гарантії держави), інвестиціями, пряме фінансування з бюджету (державні і комунальні підприємства).

Зрозуміло, що чим вищий рівень забезпеченості комерційної діяльності фінансовими ресурсами, тим вищим є рівень фінансової безпеки підприємства. Але слід зробити певне застереження: її рівень має бути оптимальною величиною, інакше буде мати місце неефективного використання фінансових ресурсів при високому рівні фінансової безпеки.

Загальновідомо, що в оцінюванні фінансового стану підприємств метод побудови узагальнюючих показників із використанням моделей дискримінантного аналізу досить результативний, а саме, поділ об'єктів на дві групи: 1) із позитивним фінансовим станом (небанкрути); із негативним фінансовим станом (банкрути).

Як вже зазначалося, доцільно при визначенні рівня фінансової безпеки підприємства класифікувати ризики комерційної діяльності за такими параметрами: 1) неризикова зона; 2) зона допустимого ризику, тобто втрати розрахункового прибутку; 3) зона критичного ризику, тобто втрати розрахункової виручки; 4) зона катастрофічного ризику, тобто банкрутство.

Тоді, відповідно до цього підходу, можна виділити такі рівні фінансової безпеки підприємства: нормальний рівень з метою забезпечення фінансової безпеки достатніх власних фінансових коштів; нестабільний рівень – для забезпечення фінансової безпеки підприємству потрібні, крім власних фінансових коштів, ще й залучені; критичний рівень з метою забезпечення фінансової безпеки підприємству уже недостатньо власних і залучених фінансових коштів; кризовий рівень – підприємство визнається банкрутом.

Така класифікація здійснюється на основі використання критерію мінімальних сукупних збитків, які наносяться безпеці. Конкретизацією такого підходу виступає прийняття у вигляді критерію особливої граничної риси як ознаки критичного, або порогового, стану соціально-економічної системи, за межами якої виникає загроза або навіть фактично здійснюється деградація і руйнування цієї системи. Для визначення, у тому числі й кількісного, таких порогових значень пропонується виділити основні умови функціонування системи та найбільш важливі показники, які характеризують ці умови, визначити чинники дестабілізації системи, оцінити можливості настання ризиків за характером і наслідками критичних ситуацій (загроз, ризиків); виявити способи запобігання загрози безпеці і підтримання стабільності функціонування.

В іншому джерелі пропонується розраховувати частковий функціональний критерій фінансової складової економічної безпеки підприємства таким чином:

$$\text{ЧФК} = \text{V}_z / (\text{З} + \text{V}_o) \rightarrow \max \quad (1)$$

де ЧФК – частковий функціональний критерій забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства;

V_z – сукупний відвернений збиток фінансової складової економічної безпеки підприємства;

З – загальні понесені підприємством витрати на реалізацію заходів щодо забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства;

V_o – загальний збиток фінансової складової економічної безпеки підприємства.

Зазначимо, що розраховане таким способом значення часткового функціонального критерію фінансової складової економічної безпеки підприємства відображає загальну ефективність заходів щодо забезпечення фінансової складової, які приймаються з метою відвернення можливих збитків від негативних впливів. Більше того, вважається, що такий індикатор є об'єднаним показником «фінансового здоров'я» підприємства і потенціалу його росту.

На основі достатності обігових коштів (власних і позикових) для здійснення виробничо-збутової діяльності цей підхід вважають вузьким, оскільки він охоплює далеко не всі сфери фінансової діяльності підприємства і, відповідно, фінансової безпеки. Може використовуватися для оперативних цілей визначення рівня фінансової безпеки.

Для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства враховують параметри загального стану фінансової діяльності.

В. Назаров пропонує оцінювати рівень фінансової сталості (стійкості) такими показниками [6]:

- рівнем платоспроможності через коефіцієнт абсолютної ліквідності (характеризує запас коштів у розрахунку на величину короткострокової заборгованості) і коефіцієнт загальної ліквідності (оцінює запас обігового капіталу в розрахунку на величину загальної заборгованості і характеризує спроможність підприємства погасити суму всіх наявних заборгованостей);

- коефіцієнтом фінансової незалежності, який визначає питому вагу власного капіталу у загальній вартості підприємства;

- коефіцієнтом обов'язковості, який показує, скільки позикових коштів припадає на 1 грн власного капіталу, на підставі цього показника можна визначати ступінь близькості підприємства до банкрутства;

- коефіцієнтом маневрування власних коштів, що характеризує рівень ділової активності підприємства і визначається як частка від ділення власних оборотних коштів на всю суму власних джерел.

Автор також пропонує здійснювати оцінку фінансової сталості підприємств експертним шляхом. При цьому спочатку необхідно зробити декомпозицію сталості на складові: операційна діяльність, маркетингова діяльність, матеріальна підготовка виробництва, технічна підготовка виробництва, матеріальні потоки, збутова діяльність, транспортне обслуговування, енергетичне забезпечення. Потім за кожною складовою здійснювати оцінку фінансового напрямку забезпечення стійкості експертним шляхом. Це незручний підхід, оскільки дуже складно виділити в кожній з наведених складових стійкості фінансову компоненту. Для цього потрібно ввести на підприємствах додатковий облік.

У роботі [8] рівень фінансової складової економічної безпеки пропонується оцінювати набором коефіцієнтів, які характеризують власне фінансовий стан підприємства. Сюди відносять коефіцієнти ліквідності обігових коштів, швидкості ліквідності обігових коштів, обігу товарних запасів, ефективності використання абсолютних активів, імовірності банкрутства, точки беззбитковості.

Інколи оцінка рівня фінансової безпеки здійснюється через аналіз значної сукупності фінансових коефіцієнтів, що згруповані у п'ять груп.

Це коефіцієнти:

1) оцінки фінансової стійкості підприємства (коефіцієнти автономії, фінансування, заборгованості, поточної заборгованості, довгострокової фінансової незалежності, маневрування власного капіталу, маневрування власного і довгострокового позикового капіталу);

2) оцінки платоспроможності (коефіцієнти: абсолютної платоспроможності, проміжної платоспроможності, поточної платоспроможності, загальний коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості за комерційними операціями);

3) оцінки обіговості активів (коефіцієнти обіговості всіх використаних активів, період обігу всіх використаних активів, період обігу обігових активів, період обігу позаоборотних активів);

4) оцінки обіговості капіталу (коефіцієнти обіговості всього використаного капіталу, обіговості залученого капіталу, обіговості залученого фінансового (банківського) кредиту, обіговості залученого товарного (комерційного) кредиту, період обігу всього використаного капіталу, період обігу власного капіталу, період обігу залученого капіталу, період обігу залученого фінансового (комерційного) кредиту, період обігу залученого короткострокового банківського кредиту, період обігу залученого товарного (комерційного) кредиту, період обігу загальної кредиторської заборгованості, період обігу поточних зобов'язань);

5) оцінки рентабельності (коефіцієнти рентабельності всіх використаних активів, рентабельності власного капіталу, рентабельності реалізації продукції, рентабельності поточних затрат, рентабельності інвестицій).

Можна зробити висновок, що за цих методів оцінюється не сам рівень фінансової безпеки підприємства, а власне стан фінансової діяльності, що є не одне й теж саме. Крім того, за такого методичного підходу немає інтегрального показника, який характеризував би в цілому стан фінансової діяльності підприємства.

На російських підприємствах, наприклад, оцінка поточного стану фінансової безпеки підприємства здійснюється на основі: детального аналізу загроз (негативних впливів) на фінансову безпеку і можливих фінансових збитків від здійснення цих загроз, існуючої на підприємстві системи аналізу й оцінки деталізованих результатів фінансово-господарської діяльності в розрізі забезпечення фінансової безпеки.

При цьому там здійснюють оцінку поточного рівня фінансової безпеки за такими напрямками аналізу: аналіз фінансової звітності підприємства за результатами його фінансово-господарської діяльності, який уключає аналіз структури капіталу підприємства, визначення його платоспроможності і фінансової стійкості, аналіз структури затрат, прибутків і рентабельності, фіксація заборгованості, вивчення конкурентних переваг і порівняльний аналіз з підприємствами-конкурентами, аналіз асортименту продукції, що випускається, аналіз рівня і якості менеджменту підприємства, а також кваліфікації та інтелектуального потенціалу персоналу, облік постачання і клієнтів підприємства, аналіз ринку цінних паперів підприємства тощо.

Висновки. Проведений опис методичних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства свідчить, що цій схемі властиві певні недоліки, а саме:

- у значній частині методів не враховується взаємозв'язок фінансової безпеки із загрозами. Важливо оцінювати в кількісному виразі саме взаємозв'язки як між інтегрованим рівнем фінансової безпеки підприємства, так і між загрозами фінансовій безпеці;

- у проаналізованих підходах до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства основна увага приділяється поточній і ретроспективній оцінкам рівня безпеки на шкоду прогнозуванню майбутнього.

Уточнення сутності, місця і методів фінансової безпеки підприємства в системі економічної безпеки, поширення її понятійного апарату в практичну діяльність МП мають важливе методичне значення для системи фінансового управління на підприємстві, що надає можливість відносити до сфери фінансового управління на підприємстві, крім системи обліку, оцінки капітальних та оперативних витрат, господарського (комерційного обороту) підприємства, зниження собівартості продукції та послуг, збільшення прибутку, оподаткування, створення фінансових резервів, ще й фінансову безпеку підприємства.

Для проведення стратегічного аналізу рівня фінансової безпеки підприємства доцільною є така логічно-структурна схема проведення стратегічного аналізу рівня фінансової безпеки підприємства, що вирізняється комплексним підходом:

I етап – оцінка реалізації основних фінансових інтересів підприємства (зростання ринкової вартості підприємства, максимізація прибутку, забезпечення інвестиціями, обігом і основним капіталом, оптимізація відрахувань до бюджету).

II етап – оцінка рівня фінансової безпеки за її окремими складовими (бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної, інноваційно-інвестиційної, фондової, страхової).

III етап – визначення інтегрального показника фінансової безпеки підприємства.

IV етап – аналіз ефективності реалізації запланованих заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Такий методичний підхід уможливує встановлення взаємозв'язки між інтегральним рівнем фінансової безпеки МП і загрозами фінансовій безпеці, а також прогнозування майбутнього.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні системи управління фінансовою безпекою малих підприємств.

Список літертури.

1. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.Т. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія / В.В. Вітлінський, Г.Т. Великоіваненко. - К.: КНЕУ, 2004. - 480 с.
2. Дрига С.Г. Мале підприємництво України: становлення, механізми управління та підтримки: монографія / С.Г. Дрига; НДІ економіки Міністерства економіки України. - К.: ДКС центр, 2009. - 359 с.
3. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>.
4. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки, 2003, № 3. - С. 12-19.
5. Коваль Л.П. Зміни у спрощеній системі оподаткування та їх вплив на фінансову безпеку малого підприємництва [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlntu/22_1/244_Kow.pdf.
6. Назаров В.В. Формирование механизма стойкости предприятий малого бизнеса: дисс. на соискание науч. степени канд. экон. наук. - Луганск: Восточн. гос. ун-т им. В.И. Дала, 2002. - 225 с.
7. Подольчак Н.Ю. Класифікація ризиків та методи їх зниження / Н.Ю. Подольчак // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - Львів: Видавництво НУ «ЛП», 2002. - №457. - С. 23-32.
8. Покотиленко Р.В. Механізм формування та забезпечення економічної безпеки: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. экон. наук. - Донецьк: Ін-т економіки промисловості НАН України, 2003. - 20 с.

References.

1. Vitlinskyi, V.V. and Velykoivanenko, H.T. (2004) [Risks in Economy and Entrepreneurship], *KNEU*, Kyiv, Ukraine.
2. Dryha, S. H. (2009) [Small business of Ukraine: becoming, machanisms, management and supporting], *DKS tsentr*, Kyiv, Ukraine.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "About National Program on Stipulation the Development of Small Business in Ukraine", - available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>. (Accessed 21. December., 2000).
4. Yliashenko, S.N. (2003), "Components of Economic Security of Entrepreneurship and Approaches to their Assessment", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol.3, pp. 12-19.

5. Koval, L.P., (2011), "Changes in Simplified Tax System and its Influence on Financial Security of Small Business" available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/22_1/244_Kow.pdf (Accessed 15 September 2012).
6. Nazarov, V.V. (2002) "Formation of the Mechanism of Small Business Entrepreneurs Stability", Abstract of Ph.D. dissertation, Finance and Credit, V.Y. Dal State University of Luhansk, Luhansk, Ukraine.
7. Podolchak, N. Yu. (2002) "Classifications of Risks and Methods of Their Lowering", *Management and Entrepreneurship in Ukraine*, vol.457, pp.23-32.
8. Pokotylenko, R.V. (2003) "Mechanism of Formation and Providing Economic Security", Ph.D. Thesis, Economics of Entrepreneurship, Institute of Economics of Industry of the NAS of Ukraine, Donetsk, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"